

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**76-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

ТОМ 1

14 травня – 23 травня 2024 р.

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Анотація: наведені принципи, які слід дотримуватись при організації громадського обслуговування в сільських і селищних громадах, а саме мережі закладів охорони здоров'я, дошкільної та середньої освіти, торгівлі, культури, адміністрації. Описано проблеми діючих підходів до планування соціальної інфраструктури громад, які потребують удосконалення.

Ключові слова: громадське обслуговування, соціальна інфраструктура, радіус доступності, співмасштабність, інклюзивність, громада.

Мережа закладів громадського обслуговування є одним із інструментів організації соціальної інфраструктури. Упродовж життя людина формується як особистість, виходячи з наявних ресурсів і можливостей їх отримання. В сільських та селищних територіальних громадах питання організації соціальної інфраструктури особливо важливо, оскільки має свої особливості, пов'язані з малою населеністю територій громад та нерівномірним розселенням. Раціонально організувати громадське обслуговування в сільській місцевості можна дотримуючись таких основних принципів організації соціальної інфраструктури:

Доступність. Незалежно від місця проживання, будь-який житель має гарантоване право на доступ до базових послуг – адміністративних, медичних, освітніх тощо. Діюча система проектування мережі закладів громадського обслуговування передбачає забезпечення таких послуг в межах радіусу доступності (наприклад, радіуси обслуговування дошкільних навчальних закладів і закладів середньої освіти). Іноді, жителі віддалених населених пунктів громади позбавлені можливості швидко і своєчасно отримати ту чи іншу послугу. Причини цього можуть бути різними – від природних перешкод (рельєф місцевості, погодні умови) до якості транспортної інфраструктури (транспортне сполучення з центром надання послуг, стан дорожнього полотна та ін.). Ефективніше розглядати кожен випадок окремо, визначаючи розрахунковий час транспортної доступності та лінійну відстань від споживача до джерела надання послуг, а не навпаки.

Співмасштабність. Будь-яка сфера послуг потребує певного розрахунку, залежно від кількості потенційних клієнтів. Кількість, місткість та потужність установ та організацій громадського обслуговування

розраховується відповідно до нормативної величини забезпеченості послугами на 1 тис. населення. Проте, це робоча система розрахунку для міст населенням від 10 тис. осіб. Для сіл та селищ, де кількість жителів може становити від 0,1 до 2 тис. осіб не є співрозмірною. Особливо помітно це у сфері торгівлі, де головною метою є прибуток і наявність бази клієнтів. Очевидно, що торгівельна точка (продуктовий магазин, аптека тощо) в малому селі буде нерентабельною, а тому жителі змушені витратити додатковий час і ресурси на дорогу до найближчого поселення, де є такі заклади обслуговування.

Філантропія. Організація соціальної інфраструктури має бути вибудована таким чином, щоб проявляти турботу про кожну людину, незалежно від її соціального статусу, фізичних можливостей, релігійних, культурних або політичних переконань. Інклюзивність закладів громадського обслуговування повинна сприйматись суспільством не як вимога закону, а як природний прояв любові до людини і турботу про неї.

Технологічність. З розвитком сучасних інформаційних технологій з'являється можливість спростити доступ людей до багатьох адміністративних, логістичних, банківських послуг. Зникає потреба обслуговування громадських установ і закладів там, де вона є неефективною або на її утримання витрачається занадто багато ресурсів.

Адаптивність – полягає в можливості системи громадського обслуговування швидко і, головне, своєчасно пристосовуватись до різноманітних змін, які так чи інакше стосуються мешканців громади. Це можуть бути зміни політичного, культурного, економічного, екологічного характеру тощо. Те, що необхідно громадам прямо зараз може втратити актуальність протягом кількох років або й швидше. Максимально точна оцінка усіх факторів дозволяє уникнути проблем із неефективним використанням ресурсів громади. При плануванні стратегії розвитку громади слід опрацьовувати кілька сценаріїв розвитку ситуації, щоб у процесі реалізації бути гнучкими і адаптивними.

Література

1. ДБН Б.2.2-12:2019 *Планування та забудова територій. На заміну ДБН Б.2.2-12:2018 Планування і забудова територій. Чинний від 2019-10-01. Вид. офіц. Київ : Мінрегіон України, 2019. 177 с.*

2. *Александр, Крістофер. Як будувати на віки. Архітектура поза часом / пер. з англ. Миколи Климчука. – Київ: Основи, 2020. – 464 с.*

3. ДБН Б.2.4-1-94 *Планування і забудова сільських поселень.*

4. ДБН В.2.2-10:2022 *Заклади охорони здоров'я. Основні положення. Чинний від 2023-03-01. Вид. офіц. Київ : Мінрегіон України, 2022. 67 с.*

5. ДБН В.2.2-4:2018 *Будинки і споруди. Заклади дошкільної освіти. Зі зміною № 1. Чинний від 2022-09-01. Вид. офіц. Київ : Мінрегіон України, 2018. 40 с.*

6. ДБН В.2.2-3:2018 *Будинки і споруди. Заклади освіти. Зі зміною № 1. Чинний від 2022-09-01. Вид. офіц. Київ : Мінрегіон України, 2018. 57 с.*

7. ДБН В.2.2-40:2018 *Інклюзивність будівель і споруд. Чинний від 2019-04-01. Вид. офіц. Київ : Мінрегіон України, 2018. 64 с.*